

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט, סגן הנשיא אסף זגורי

מבקשים

1. פלונית
2. אלמוני – קטין
3. פלמוני – קטין

נגד

משיבים

1. פלוני
2. אלמונית
- ע"י ב"כ עוה"ד זוהר גולן

פסק דין חלקי

האם יש להאריך תוקפו של צו הגנה שניתן כנגד המשיבים – אב ואשתו לאור אירוע אלימות שהתרחש בביתם כלפי ילדי האב? ואם כן באלו תנאים?

א. הצדדים מוכרים לבית משפט זה על רקע מספר הליכים שהתנהלו ביניהם במהלך 4 השנים האחרונות.

ב. המבקשת 1 והמשיב 1 הינם הוריהם של הקטינים (המבקשים 2-3) ואילו המשיבה 2 נשואה כיום למשיב 1 ולהם 2 ילדים משותפים (לנוחות הקריאה יכוננו הקטינים: **"הילדים"** או לפי שמותיהם, המבקשת – **"האם"**, המשיב 1 – **"האב"** והמשיבה 2 – **"בת הזוג"**).

ג. ביום 15/10/2020 הגישה האם בקשת צו הגנה בשם ילדיה הקטינים כנגד אביהם בטענה כי בזמן הסדרי שהות שהם אצלו התפתח אירוע אלימות בין המשיבים לבין הילדים ויש צורך להגן עליהם, בעיקר מפני המשיבה 2 ולחייב המשיב 1 בטיפול.

ד. עלה מדברי המבקשת בדיון, כי בזמן שהילדים שהו אצל אביהם בעת ביצוע זמני שהות של הילדים המשותפים בבית אביהם ואשתו (המשיבים) התקיימה מריבה בין הבן אלמוני לבין בנה הצעיר של בת הזוג מנישואין קודמים, שאף איים שיחטיף אגרוף לאלמוני. לדבריו כפי שהובאו בפני האם באותו שלב התערבה בת הזוג (המשיבה 2), דיברה אליו בצורה מאיימת ואף דחפה בחוזקה את אלמוני שדחף אותה בחזרה ואף קילל אותה. באותה שלב דרשה בת הזוג מהאב שיטפל "בחרא הקטן והמזדיין" ועודדה אותו לטפל בו פיזית. האב 1 דחף את אלמוני, שנהדף לאחור ונחבל מאחד ההיטים, סטר לו ובעט בישבנו. המקרה הסלים כאשר

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלונים

תיק חיצוני:

הבן הבכור, פלמוני התערב במטרה לעצור את אביו מלפגוע באחיו הצעיר והאב סטר לו פעמיים ובעט בו, אחז ברגליו וגרר אותו. הילד אלמוני הצליח להתערב ובעט באב במפשעה וכך הסתיים האירוע האלים, כאשר במהלך כל האירוע הילדים מדברים בטלפון במקביל עם אמם והיא מזמינה את המשטרה.

ה. על יסוד דברים אלה והבקשה נעתרתי בחיוב לה וניתן צו הגנה במעמד צד אחד תוך שנקבע לדיון להיום במעמד הצדדים ותוך ששבתי ומיניתי אפוט' לדין וביקשתי ממנה להגיש עם הילדים ולהגיש דיווח מתאים.

ו. האפוט' לדין הגישה אתמול הדיון את דיווחה וממנו עלו הנקודות הבאות:

1. ראשית, האפוט' לדין נפגשה עם כל אחד מההורים בנפרד ועם הילדים והיא מכירה את המשפחה לאור ליוויה את הילדים בהליכים קודמים.

2. האפוט' לדין מתרשמת כי האירוע הנטען אכן התרחש כפי שמתארים הילדים. האירוע קשה וטראומתי עבורם ויותר מהאלימות הם חשים עצמם פגועים מכך שהאב לא הגן עליהם בפני אשתו. מצד שני הבן אלמוני לא רוצה לשנות מאומה בהסדרי השהות וכך גם פלמוני. עם זאת, שניהם לא מוכנים לפגוש באשת האב.

3. אלמוני שיתף שלמעט האירוע האמור זמני השהות היו תקינים בשנה האחרונה.

4. פלמוני הוסיף כי אין זו הפעם הראשונה שהאב סוטר לו והייתה פעם נוספת בעבר. פלמוני כעוס יותר מאלמוני וזקוק לזמן נוסף להירגע בטרם יוכל לפגוש באביו. פלמוני טוען, כי בת הזוג מקללת אותם אך גם את האב וקשה להם עם זה.

5. האב טוען כי חלה רגיעה מאז שהוא ובת הזוג עברו לשדה נחום. הוא סיפר על שיתוף פעולה עם האם בעיקר בתקופת הקורונה. הוא סבור שאלמוני סוער וכאשר הוא בהתקף זעם הוא שובר חפצים בבית. לגבי האירוע הוא טוען שאשתו ניגשה לאלמוני לאחר שאיים שיכה באגרופ על בנה מנישואין קודמים ואז הוא החל לקלל ולדחוף את בת זוגו והיא קיללה בחזרה ודחפה אותו. האב מודה שהכה את אלמוני וסטר לפלמוני, אך מפחית מעוצמת האלימות ולא מודה בכל תיאורים של הילדים את האלימות. הוא מתאר סיטואציה בלתי נסבלת שבה הילדים מקללים אותו קללות קשות ביותר. הוא סבור שהאירוע החזיר את מערכת היחסים כמה צעדים אחורה לאחר שבשנה האחרונה דווקא נבנה אמון והייתה התקרבות ביניהם. עוד הסביר האב כי הוא ובת זוגו החליטו להתחיל לאלתר טיפול משפחתי אצל מטפלת בשם א.א..

6. האב ביקש בפני האפוט' לקצר את תקופת ההרחקה למשך 30 יום ומכל מקום אין מבחינתו תסריט שאשתו לא תלון בבית כשהיא מטופלת בשני תאומים זהים.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

ז. האפוט' לדין המליצה להמשיך לתקופה קצרה את ההרחקה לתקופה של שבועיים – שלושה ואז לחדש את המפגשים בכפוף להצגת אישור מצד האב שהחל עם בת הזוג בטיפול משפחתי. כן המליצה על התחייבות מפורשת של האב וזוגתו להימנע מאלימות שתגובה בסנקציה כספית מרתיעה. כן המליצה לחייב את האב בהדרכת הורים קבועה.

ח. היום התקיים דיון במעמד הצדדים, כאשר האם חוזרת על טענותיה ומבקשת להאריך הצו כנגד בת הזוג לתקופה מקסימלית בחוק וביחס לאב להתנות מפגשים בטיפול מתאים. האב ובת הזוג הגיעו מיוצגים ובאת כוחם טענה בלהט, כי מדובר במקרה של ניכור הורי מצד האם שלא השלימה עם עובדת נישואיו של האב ופשוט מסיתה את ילדיה כנגד בת הזוג, גורמת לילדיה למריבות עמה ו"בשעת כושר" הקליטה את הילדים, תוך שהם למעשה פעלו במעין התנייה אופרנטית שהיא פרי המסרים המנכרים שמועברים להם בבית האם כנגד בת הזוג של האב. חיזוק לדבריה בדבר תופעת הניכור הם הדברים שהקטין אומר בהפגנות לאב "מה תעשה לי", משל היה זה ביטוי לכוח גרנדיוזי והתנשאות שילדים מנוכרים מפגינים במקרים של ניכור הורי. ב"כ האב ובת זוגו ביקשה לשותף את בית המשפט בסיפורה האישי כבת לאם מנכרת ולדבריה התיאורים של האב את המקרה ואת הילדים זהים למה שחוותה כילדה. לדבריה מי שזקוק לטיפול משמעותי ואינטנסיבי זו דווקא האם ולא האב. האירוע האלים הנתען הוצא מפרופורציות, האב אינו אלים כאדם וכאב והילדים זקוקים לו אך פשוט אינם יכולים לגלות אהבתם האמיתית אליו כאשר המסר הוא שיש בת זוג בביתו שאינה רוצה בהם, שהוא העדיף אותה על אמם, שהיא מנסה לקחת את מקומה של אמם וכיו"ב. לדבריה מדובר בתלונת שווא במשטרה שלא היה לה כל מקום.

ט. לאחר סקירת הדברים יש לפתוח באמירה והבהרה חד משמעית: אין זה משנה מה מקור הדברים, ניכור הורי, התפרצות רגעית, חוצפת נעורים, גיל התבגרות מוקדם, מאבק שליטה, פגיעות, רגישות, הגנה על כבוד בת הזוג, הכאה חינוכית, הכאה תגובתית you name it, אין מקום לאלימות פיזית של הורה כלפי ילדיו, בוודאי לא באופן שהתרחשה במקרה הנוכחי. אב שהכה את ילדיו, סטר להם, דחף אותם, לא יכול להישמע בטענות שהוא לא יכול היה לטפל במקרה בדרך אחרת. ההתנהגות של האב בנסיבות המקרה מלמד על איבוד עשתונות של האב, שיקול דעת שגוי, והיכנעות לטריגרים שהופעלו ברגע של לחץ ומצוקה. אלה בדיוק המקרים והסיטואציות המאתגרות ביותר ביחסי הורים – ילדים, אך כאן גם נבחנת היכולת ההורית והמסוגלות של הורה "לראות ולחשוב את הילד" ולפעול באופן הולם לסיטואציה שאינו אלים.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

י. ניתן היה לשקול את טענות ב"כ המשיבים באופן כזה או אחר ולהתמודד עם הטענות או לבחון אותן ובלבד שהייתה במקרה זה נטילת אחריות. כל ששמע בית המשפט מב"כ המשיבים הוא על כך שהיא מזהה במקרה הנוכחי ניכור הורי של אחד הילדים כנגד האב. וגם אם הדבר היה נכון, האם הדבר מצדיק נקיטת אלימות מצד האב (כלפי שני הילדים)? התשובה ככל הנראה לא ברורה בצד המשיבים והיא חייבת להיות מאוד ברורה כדי שניתן יהיה להתקדם לשחזור ונרמול קשר. התשובה היא שלילית חד משמעית. אין אלימות בבית ספרנו, אין אלימות בביתנו, אין אלימות במשפחתנו, אין אלימות נקודה.

יא. אילו היו מגיעים המשיבים ומכים על חטא, התמונה הייתה נראית שונה ופחות ברורה. אלא שתפיסת העמדה הקורבנית והפיכת היוצרות תוך הפיכת האם לגורם מניע התוקפנות של הילד, ללא לקיחת אחריות מצד האב ובת זוגו – כל אלה מעוררים סימני דאגה. היפוך תפקידים יש כאן ולא לחיוב. הורה מבוגר מכה את ילדיו ומאשים את אמם. הציפייה היתה למצוא את המשיבים מפוכחים יותר, לכל הפחות מבוהלים מעצמם ומהתנהגותם שחצתה גבולות. הדבר החמור לא פחות במקרה זה שלא זה מה שראינו.

יב. רק היום פורסמה החלטה בתיק אחר במחוז תל אביב שבו טען אב שסטר לבנו בן ה-16 כי בנו מנוכר וכך קבע חברי כב' השופט ארז שני בלשונו הציורית בתלה"מ (ת"א) 55549-09-20 א.פ. נ' צ.פ. (19/10/2020):

"מסביר לי האב בתארו את הבן, כאיש גדל מימדים ומאיים בעצם ולכן סטר לו קלות. נדמה לי שכאשר ילד מתואר על-ידי אביו כגדל מימדים אשר כדי להרגיעו צריך לסטור לו קלות, נוצר הצידוק לבן ה-16 להיות בקשר עם אביו כפי בחירתו ולא באילוץ של בית המשפט. ואכן, מסביר לי האב כי בן ה-16 אמר שיחזור להיות בקשר עם אביו כשיסתדרו הדברים עם האח הצעיר. אני, כשלעצמי, יכול להניח שאולי יעזור הבן הגדול לבן הקטן, אך לעת הזו בוודאי שאין בדעתי לכפות על הנסטר להיות בקשר עם הסוטר, עד אשר יתנהל תהליך כלשהו הדרוש, לדעתי, בנסיבות העניין..... אולי כדאי להזכיר כי הדין הישראלי אינו מאפשר אלימות כלפי קטין, הדין מגנה אלימות בכלל והמפעיל אלימות לא מפיו נלמד אם היה מדובר באלימות "קלה" או "בינונית" ובכל מקרה האלימות אינה לעניין...."

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

יג. נמצא בדיווח האפוט' לדין, כי אחד הילדים מעוניין לפגוש באב לאלתר ולאחר נחוץ קצת זמן. שיהיה ברור כבר כעת – גם זה מאפיין של קרבה של הילד לאביו ורצון להיות עמו. מאפיין זה לא שכיח בתופעה של ניכור הורי שאז יש התרחקות מוחלטת, שנאה יוקדת, ניתוק ומחיקת דמות הורית. המאפיינים הללו של הניכור ההורי כלל לא נמצאים במקרה הזה.

יד. לאחר שנאמרו דברים אלה אציין, כי אני פוסל לגמרי את הטעון של ב"כ המשיבים. המחקר מלמד שישנם מקרים שבהם הילדים תורמים לקשיי קשר מספר סיבות דוגמת אלה שמנתה ב"כ המשיבים בטענותיה. כך למשל מונה ראנד את הסיבות שבעטין עשוי הילד לתרום לקשיי הקשר: צורך של הילד להגן ולדאוג להורה הכועס והמסית, תחושת חוסר אונים של הילד במצב של סכסוך ותמרון הסכסוך בין ההורים כאמצעי להשגת יותר כוח ושליטה, רצון המתבגר המורד לחופש וכפועל יוצא התנכרות להורה בעל הגבולות הנוקשים יותר – דבר שבתורו מעצים את התפיסה השלילית של ההורה המתירני ומחליש את יכולת ההורה הנוקשה לשלוט בילד. **כל אלו עלולים להוביל להתפרצות מופגנת של הילד המוסיפה קושי לסיטואציה המתוחה גם כך.**

ראו:

Rand, D. C. (1997a). The spectrum of parental alienation syndrome: Part I. *American Journal of Forensic Psychology*, 15(3), 23–52.
Rand, D. C. (1997b). The spectrum of parental alienation syndrome: Part II. *American Journal of Forensic Psychology*, 15(4), 39–92.
Cartwright, G. F. (1993). Expanding the parameters of parental alienation syndrome. *The American Journal of Family Therapy*, 21(3), 205–215

טו. אך לתלות אך ורק בכך את נסיבות המקרה והתנהגות הילד נראה כהוצאת דברים מהקשר כולל ללא מתן כל משקל ומשמעות לתרומת גורמים נוספים כגון התנהגות בת הזוג ותגובתו האלימה של האב.

טז. הגדרת הניכור ההורי בספרות המחקרית הינה "מצב נפשי שבו הילד – בדרך כלל זה שהוריו מצויים בסכסוך עצים בשל פירוד או גירושין – יוצר ברית עם הורה מנכר ודוחה קשר ומערכת יחסים עם ההורה המנוכר ללא הצדקה לגיטימית" זה לא בדיוק המצב בענייננו מקום ששני הילדים לא פוסלים קשר עם אביהם למרות שחשים לא מוגנים בקרת בת הזוג וחשים מושפלים שאביהם היכה אותם ולא הגן עליהם בסיטואציה הקשה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

Bernet, W., Gregory, N., Rohner, R. P., & Reay, K. M. (2020). Measuring the Difference Between Parental Alienation and Parental Estrangement: The PARQ-Gap. *Journal of forensic sciences* 1.

גם חוקרת הניכור ההורי איימי בייקר קובעת, כי על מנת שנוכל לומר על מקרה של כשלון קשר שהוא ניכור הורי חייבים להתקיים ארבעת התנאים הבאים: (1) יחסים טובים בין ההורה המנוכר לילד בעבר; (2) היעדר התעללות מצד ההורה המנוכר בעבר (3) שימוש בהתנהגויות מנכרות מצד ההורה המנוכר ו-(4) קיומן של תופעות התנהגויות של ניכור בקרב הילד.

Baker, A. J. L (2020). Reliability and validity of the four-factor model of parental alienation. *Journal of Family Therapy*, 42(1), 100-118.

יז. מימד קריטי אחר שנמצא בדיווח האפוט' לדין מלמד על אמביוולנטיות בעמדת ותחושת הילדים כלפי אביהם: מצד אחד אלמוני מעוניין לפגוש באביו מיד, מצד שני בוודאי שהוא כועס על התנהגות אביו. גם פלמוני אינו מוכן להפסיק לראות את אביו לפי הדיווח של האפוט' לדין גם אם הוא זקוק לעוד זמן. היכולת של הילדים לשאת בקרבם תמונת מצב אמביוולנטית שבה הם מעוניינים בכל מאודם בקשר עם האב חרף תחושת הכעס או ההשפלה והפגיעה כמעט משמיטה לחלוטין את הקרקע תחת הטענה לניכור הורי, שכן ילדים נוכרים מאופיינים בפיצול מוחלט, בהיעדר אמביוולנטיות ולא זה המקרה.

Jaffe, A. M., Thakkar, M. J., & Piron, P. (2017). Denial of ambivalence as a hallmark of parental alienation. *Cogent Psychology*, 4(1), Madelyn Simring Milchman (2019) How far has parental alienation research progressed toward achieving scientific validity? *Journal of Child Custody*, 16(2), 115-139, 133

יח. אינני פוסל כי מועברים מסרים שליליים מצד האם כלפי בת הזוג (ולהיפך), אך לא מדובר בניכור הורי מובהק כנטען על ידי ב"כ המשיבים.

יט. לכאורה היה ניתן לסיים כבר בנקודה זו את הדיון ולהאריך תוקף הצו, אך כאן בדיוק הקושי הגדול. הרי לא צו ההגנה הוא המענה לתחלואי המשפחה והיחסים בין מרכיביה. הקשיים מורכבים הרבה יותר והם נמשכים לפחות 5 שנים לסירוגין, כפי שיבואר להלן:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלוניס

תיק חיצוני:

1 יט.1. כבר בתסקיר מיום 18/11/2016 שהוגש בהליך המשמורת שנקטה האם נרשם לגבי
2 אלמוני שהוא סובל מקשיי הסתגלות, הייתה לו התנהגות אלימה הן כלפי ילדים
3 אחדים והן כלפי מדריכים. הוא הורחק מפעילות הקבוצה. גם לפלמוני היו
4 התנהגות תוקפניות אך הן היו יותר ניתנות לריסון. המחנכת של אלמוני מספרת
5 שהוא יכול לעבור ליד ילד ולפגוע בו פיזית בלי שתהיה סיבה ברורה. פלמוני מופנם
6 ומסוגר יותר ממנו אך גם הוא סבל מסף תסכול נמוך.
7

8 יט.2. עוד באותו תסקיר נרשם כי שיתוף הפעולה של האב עם הדרכת הורים היה מינורי.
9 גורמי טיפול הדגישו בפני ההורים את החשיבות שיש לעשות כדי שהמתח ביניהם
10 לא יורגש על ידי הילדים. שניהם היו צריכים להמשיך בהליך טיפולי. האם המשיכה
11 האב לא.
12

13 יט.3. יש לציין בהקשר זה כי גם אז באותו תסקיר לא נרשמו אירועי אלימות מיוחדים
14 בין האב ובת זוגו לבין הילדים למרות שהאם טענה שהם מתנהגים באלימות
15 כלפיהם וגם בבקשה הנוכחית חזרה לטענות אלה. הקושי של האם הוא לראות
16 פוטנציאל לשינוי אצל המשיבים. היא סבורה שבית המשפט ועו"ס ילוו את הילדים
17 עוד שנים ארוכות ולא מבינה שהפתרון היחידי להטבת מצב הילדים הוא בחדר
18 טיפולים שגם היא משולבת ולוקחת חלק בו מול בת הזוג של האב.
19

20 יט.4. נראה כי התנהגות בת הזוג כוללת רכיבים אלימים או תוקפניים באופן שהילדים
21 חווים אותה. האפוט' לדין מדווחת בדיווחים משנת 2019 שידוע לה לפחות על שני
22 מקרים של אלימות בת הזוג כלפי אלמוני שמדווח כי הוא מפחד ממנה. כבר אז
23 הכתובת הייתה על הקיר במובן זה שהשיח בבית האב עם בת הזוג היה בקללות,
24 כינויי גנאי אמירות פוגעניות ואף דחיפות. אלא שאז האב ידע לרסן את אשתו
25 (לדברי הילדים) ולכן סיטואציה כמו זו האחרונה נמנעה. הפעם הדבר לא קרה.
26

27 כ. לאור כל האמור לעיל משוכנע בית המשפט כי צו הגנה לכשעצמו אינו הפתרון או התרופה.
28 אמנם כן צו הגנה חייב להינתן כשבית משפט נתקל בהתנהגות אלימה ופוגענית של מבוגרים
29 בילדים, אך הוא לבדו אין בו די. מדובר אך באמצעי הרגעה לזמן קצר ובהליך שאפשר
30 התערבות טיפולית במשפחה. אם חפצים אנו ברווחת הילדים ושיפור מצבם אין מנוס אלא
31 מקביעת תוכנית טיפולית מקיפה שצריכה להיעשות על ידי אנשי מקצוע.
32
33
34

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ה"ט 20-10-27010 פלונית נ' פלונית

תיק חיצוני:

כא. לאור כל האמור לעיל, ניתן בזה פסק דין חלקי כדלהלן:

1 כא.1. הוראת סעיף 7 לצו ההגנה שניתן במעמד צד אחד ביום 15/10/2020 מוארכת בזה
2 למשך 45 יום מהיום.
3

4
5 כא.2. אני מורה לעו"ס לסדרי דין ממועצה איזורית *** לכנס ועדה מקצועית בשילוב
6 גורמי מקצוע מומחים לבעיות שבמשפחה זו על מנת לבנות מערך טיפולי מקיף
7 שיועבר לאישור בית המשפט בתוך 21 יום מהיום.
8

9 כא.3. אני מסמיך את עו"ס לסדרי דין להסדיר מפגשים בין הילדים לבין אביהם למשך
10 21 הימים הקרובים. המפגשים יתקיימו ללא בת הזוג של האב או נוכחותה.
11

12 כא.4. אני מבהיר לכל המבוגרים (הורים ובת זוג של האב) כי הם מחוייבים בדרכי טיפול
13 שייקבעו בהליך זה לאור המפורט בפסק הדין ומכוח סעיף 2(ב) לחוק למניעת
14 אלימות במשפחה התשנ"א – 1991.
15

16 כא.5. אני מאריך הסמכת האפוטרופ' לדין ומבקש ממנה לסייע בתיווך בעניין העברת
17 המתנה מהאב לבן ביום שבת הקרוב.
18

19 המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים, לאפוטרופא לדין ולעו"ס לסדרי דין ותעקוב.
20 הותר לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים.
21 ניתן היום, ד' חשוון תשפ"א, 22 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.
22

אסף זגורי, שופט, סגן הנשיא